

Сергій Іванович КАРПІН

здобувач кафедри теоретичної та прикладної економіки

Львівського торговельно-економічного університету

ORCID ID: 0000-0001-5960-0674

E-mail: sila.i.poryadok@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Карпін С. І. Формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 2. С. 252 – 259.

Анотація

Вступ. Потенціал інтеграції у агропромисловому комплексі – це можливість залучення інвестиційних ресурсів, покращення результатів господарської діяльності, підвищення рівня виробничо-технологічного розвитку та удосконалення організації системи управління внаслідок розширення та поглиблення внутрішньогосподарських зв'язків, спільного використання необоротних і оборотних активів, концентрації прав власності та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання задля досягнення запланованих результатів. Сучасний стан агропромислового комплексу національної економіки та поширення пандемії COVID-19 обмежує соціально-економічні можливості у внутрішньогалузевому середовищі та надає інерційність процесам стратегічного розвитку агропромислового комплексу країни.

Метою статті є формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів.

Матеріали та методи. Методичним підґрунтям у процесі наукового дослідження стали наукові праці відомих українських та зарубіжних науковців, законодавство України та нормативні акти. Під час дослідження були використані загальнонаукові і спеціальні методи: аналізу, діагностики, синтезу, індукції, дедукції – для формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів; було використано метод узагальнення та конкретизації щодо взаємозв'язку господарських процесів пов'язаних з інвестиційно-інноваційною інтеграційною стратегією.

Результати. У науковому дослідженні запропоновано процес формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів.

Висновки. За результатами дослідження, обґрунтовано, що запропонований процес формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів враховує специфічні особливості функціонування суб'єктів господарювання в ринковому середовищі та здатністю їх вирішувати питання розширення ринків збуту агропромислової продукції або послуг, поліпшення конкурентного середовища на споживчому ринку та врахування стратегічних пріоритетів стейкхолдерів. Стратегія повинна передбачати синтез та семантичне моделювання інвестиційної, інноваційної та інтеграційної складової, які впливають на розвиток агропромислового комплексу з урахуванням системних принципів, параметрів, важелів і методів, що забезпечує вирішення стратегічних завдань в умовах глобальних викликів.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, розвиток, структурно-функціональне забезпечення, глобалізація, інтеграція, сталий розвиток, соціально-економічні аспекти, стратегічні імперативи, інновації, стратегія.

FORMATION OF INVESTMENT AND INNOVATION INTEGRATION STRATEGY OF AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF GLOBAL CHALLENGES

Karpin S. I. Formation of investment and innovation integration strategy of agro-industrial complex development in the conditions of global challenges. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 2021. Volume 6. № 2, pp. 252 – 259.

Abstract

Introduction. *The potential for integration in the agro-industrial complex is the ability to attract investment resources, improve economic performance, increase production and technological development and improve the organization of the management system due to the expansion and deepening of internal economic relations, joint use of non-current and current assets. activities of business entities to achieve the planned results. The current state of the agro-industrial complex of the national economy and the spread of the COVID-19 pandemic limits the socio-economic opportunities in the intra-industry environment and gives inertia to the processes of strategic development of the agro-industrial complex of the country.*

The aim of the article is to form an investment and innovation integration strategy for the development of the agro-industrial complex in the context of global challenges.

Materials and methods. *The methodological basis in the process of scientific research were the scientific works of famous Ukrainian and foreign scientists, the legislation of Ukraine and regulations. During the research, general scientific and special methods were used: analysis, diagnostics, synthesis, induction, deduction - for the formation of investment and innovation integration strategy for the development of the agro-industrial complex in the face of global challenges; the method of generalization and specification of the relationship of economic processes related to the investment and innovation integration strategy was used.*

Results. *The research proposes the process of forming an investment and innovation integration strategy for the development of the agro-industrial complex in the context of global challenges.*

Conclusions. *According to the results of the study, it is substantiated that the proposed process of formation of investment and innovation integration strategy of agro-industrial complex development in the conditions of global challenges takes into account specific features of functioning of economic entities in market environment and their ability to solve markets. consumer market and taking into account the strategic priorities of stakeholders. The strategy should provide for the synthesis and semantic modeling of the investment, innovation and integration components that affect the development of the agro-industrial complex, taking into account system principles, parameters, levers and methods that ensure the solution of strategic challenges in global challenges.*

Key words: *agro-industrial complex, development, structural and functional support, globalization, integration, sustainable development, socio-economic aspects, strategic imperatives, innovations, strategy.*

JEL classification: K15

Вступ

Стратегічне управління розвитком агропромислового комплексу охоплює нормативно-правові, організаційні, структурні, функціональні, виробничі, інвестиційні, інноваційні, економічні, соціальні й екологічні аспекти. Пріоритетом системи стратегічного управління розвитком агропромислового комплексу в умовах поширення пандемії COVID-19 та агресивної політики зовнішнього оточення є забезпечення сталого соціально-економічного зростання, підвищення соціально-економічних стандартів та забезпечення продовольчої безпеки країни. Тому, з урахуванням визначених аспектів, формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів є актуальним та необхідним завданням сьогодення.

Теоретичні аспекти формування стратегії розвитку агропромислового комплексу широко представлені у наукових працях: М. Тодаро, Р. Харрод, Т. Шульц, Й. Шумпетер. Деякі методичні аспекти фундаменту системи стратегічного управління у агропромисловому комплексі відображені у працях: П. Гайдуцький, О. Головченко, М. Дем'яненко, Г. Запша, В. Ільчук, М. Крапивко, А. Лисецький, М. Лендел, Ю. Лупенко, Є. Масленников, Ю. Мельник, Б. Пасхавер, О. Радченко, М. Сахацький, П. Саблук, Ю. Сафонов, М. Хвесик,

---

О. Чубукова, О. Шебаніна та ін. Таким чином, не зважаючи на колосальну теоретичну та методологічну базу наукових результатів дослідження з питання стратегічного розвитку агропромислового комплексу та його інфраструктури, ще й досі залишається безліч питань, особливо в умовах сучасних викликів, які пов'язані з розповсюдженням пандемії COVID-19.

Мета статті

Метою дослідження є формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інвестиційно-інноваційний інтеграційний процес у агропромисловому комплексі – це взаємопов'язане комплексне поєднання інвестицій та інновацій з цілеспрямованою взаємодією між суб'єктами господарювання агропромислового комплексу.

Формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів спирається на Закони України «Про інвестиційну діяльність» та «Про інноваційну діяльність».

Закон України «Про інвестиційну діяльність» спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування національної економіки, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Він визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності у національному макроекономічному середовищі [1].

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Згідно із цим Законом державну підтримку одержують суб'єкти підприємницької діяльності всіх форм власності, які реалізують в Україні інноваційні проекти [1].

Формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів залежить від відповідних передумов: нормативно-правові; соціально-економічні; структурно-функціональні.

На рис. 1 визначені умови формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів.

Формуванню інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів сприяє:

- сприятлива система інституційного регулювання національної економіки;
- розвиток фундаментальної та прикладної науки у національному макроекономічному середовищі;
- розвиток людського капіталу наукової формації;
- інституційні замовлення на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт, які сприяють початковому попиту на інновації (нововведення), які потім знаходять відповідне застосування у агропромисловому комплексі;
- міжнародна науково-технічна кооперація;
- підтримка національних інвестиційних та інноваційних проектів;
- пріоритетні напрями інвестиційно-інноваційної діяльності у національній економіці;
- створення та функціонуванні інвестиційно-інноваційної інфраструктури (центри, фонди, технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори);
- трансферт сучасних технологій;
- цифровізація національної економіки.

Інвестиційна діяльність у агропромисловому комплексі – це перманентний процес, яка розвивається у відповідній логічній закономірності та відіграє суттєве

значення у господарській діяльності агропромислового комплексу та його інфраструктурної складової.

Рис. 1. Умови формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів

Для підвищення конкурентоспроможності у агропромисловому комплексі необхідно трансформувати умови поточної діяльності та ставити за мету модернізації внутрішньогосподарського процесу. З цією метою рекомендується застосовувати інвестиційно-інноваційну інтеграційну стратегію розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів.

Таким чином, інвестиційно-інноваційна інтеграційна стратегія розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів – це цілеспрямований комплекс пріоритетних напрямів функціонування та розвитку агропромислового комплексу з урахуванням інвестиційно-інноваційного потенціалу та вибір максимально ефективних шляхів їх реалізації під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів.

Відмітимо, що формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів складний творчий управлінський процес, який ґрунтується на прогнозуванні кон'юнктурних умов у національному макроекономічному середовищі.

Необхідно пам'ятати, що інвестиційно-інноваційна інтеграційна стратегія розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів завжди формується у рамках загальної стратегії розвитку агропромислового комплексу та узгоджується з нею за принципами, цілями, завданнями, етапами, інструментальною підтримкою та терміном впровадження.

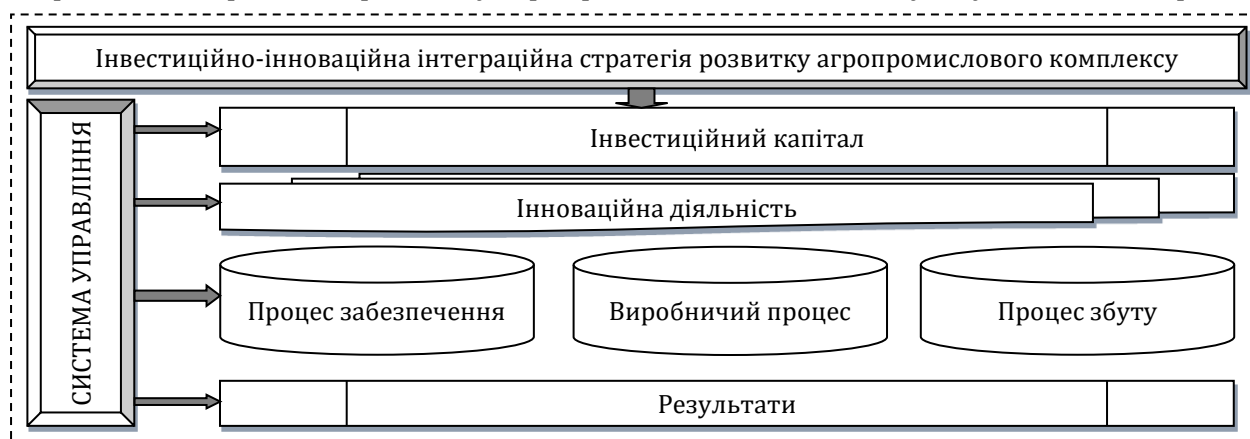
Основною метою інвестиційно-інноваційна інтеграційна стратегія розвитку агропромислового комплексу є розкриття його потенціалу з урахуванням глобальних викликів.

Інвестиційно-інноваційна інтеграційна стратегія розвитку агропромислового комплексу сприятиме:

- результативності й ефективності використання ресурсів у агропромисловому комплексі;
- інтенсифікація використання необоротних активів;
- ефективності використання оборотних активів;
- збільшенню результатів операційної діяльності у комплексі;

- збільшенню результатів при реалізації агропромислової продукції;
- використанню резервів виробничих потужностей для освоєння інноваційної продукції;
- підвищенню рівня конкурентоспроможності результатів операційної діяльності;
- підвищенню продуктивності праці;
- підвищенню ефективності функціонування системи управління на всіх рівнях агропромислового комплексу тощо.

Взаємозв'язок господарських процесів пов'язаних з інвестиційно-інноваційною інтеграційною стратегією розвитку агропромислового комплексу візуалізовано на рис. 2.

Рис. 2. Взаємозв'язок господарських процесів пов'язаних з інвестиційно-інноваційною інтеграційною стратегією розвитку агропромислового комплексу

З погляду перспектив розвитку інтеграційних процесів у агропромисловому комплексі значний інтерес представляє дослідження потенційних можливостей їх поширення в агропромислових регіонах країни, які є основними виробниками агропромислової продукції, мають резерви її збільшення та відчувають ресурсні обмеження в реалізації інвестиційно-інноваційних потреб. Процесам внутрішньогосподарської та міжгосподарської інтеграції підтвердженні практично у всіх сегментах агропромислового комплексу. Процеси інтеграції в агропромисловому комплексі здійснюються за рахунок вертикальної та горизонтальної спрямованості.

Вертикальна інтеграція в агропромисловому комплексі визначає певні механізми централізації процесу забезпечення, виробництва та реалізації у господарській діяльності суб'єктів комплексу. Основою вертикальної інтеграції є виробничо-технологічна неподільність господарських процесів в агропромисловому комплексі країни.

Горизонтальна інтеграція в агропромисловому комплексі відбувається в умовах, коли один суб'єкт господарювання бере під контроль або поглинає іншого. Іншими словами, під горизонтальною інтеграцією в агропромисловому комплексі розуміють налагодження інтеграційних зв'язків із суб'єктами господарювання, які виробляють аналогічну агропромислову продукцію.

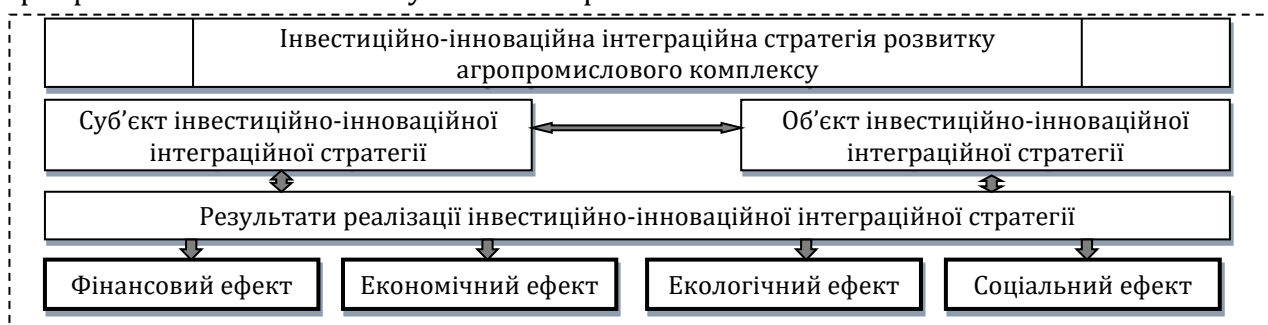
Інтеграційні аспекти інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку агропромислового комплексу мають такі аспекти:

- висока адаптованість та гнучкість до глобальних викликів;
- взаємодопомога в умовах надзвичайних подій;
- ефективне розподілення необоротних і оборотних активів, які використовуються у агропромисловому комплексі;
- кількісна й якісна орієнтація на результати діяльності у внутрішньогалузевому середовищі;
- максимально-раціональне використання результатів співпраці у інноваційній сфері;

- здійснення пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності;
- можливість створювати або вдосконалювати конкурентоздатні агропромислові технології, продукцію, маркетинг, збут тощо;
- проведення взаємопов'язаних науково-технічних досліджень та прикладні розробки;
- спільне використання та комерціалізація результатів інноваційної діяльності;
- спільне створення інфраструктури, яка забезпечує інвестиційно-інноваційну діяльність;
- узгоджена соціально-економічна підтримка.

Погодимося, що позитивний вплив інтеграційних процесів на розвиток відповідного сегменту національної економіки полягає в тому, що вони забезпечують застосування інвестиційно-інноваційної складової у господарській діяльності їх, що у кінцевому випадку позитивно впливає на ефективне функціонування макроекономічного середовища країни [1].

Основні результати формування інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку агропромислового комплексу визначені рис. 3.

Рис. 3. Основні результати формування інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку агропромислового комплексу

Ефективність інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку агропромислового комплексу підтверджується результатами господарської діяльності його суб'єктів та у кінцевому випадку інтегруються у фінансовий, економічний, екологічний та соціальний ефекти. Процес формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів представлено на рис. 4.

Відмітимо, що процес забезпечення формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів повинен підтримуватися системою механізмів, які відповідають внутрішнім стандартам та враховують функціональну специфіку даного сегменту національної економіки. У системі управління агропромисловим комплексом механізми формування, активної та пасивної адаптації настільки взаємопов'язані між собою, що важко виділити складову, яка не містила в собі компонентів інших складових.

Для формування оптимальної системи управління процесом забезпечення формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів є створення сучасної організаційно-управлінської структури, яка дозволить комплексно реалізувати відповідні стратегічні завдання та методи управління стратегією. При цьому виникає необхідність побудови механізму управління стратегією, який повинен інтегруватись в загальну систему управління агропромисловим комплексом.

Таким чином, стратегічною метою інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів є:

- забезпечення приросту капіталу у агропромисловому комплексі;
- безпеко-орієнтованість інноваційних, інвестиційних та інтеграційних процесів у агропромисловому комплексі;
- зміна спрямованості інвестиційно-інноваційних програм;

- зміни пропорцій у формах реального та фінансового інвестування у агропромислому комплексі;
- зміна технологічної та відтворювальної структури капіталовкладень у агропромислому комплексі;
- зростання загальних результатів від інвестиційно-інноваційної інтеграційної діяльності;
- задоволення соціально-економічних потреб суспільства;
- сприяння розвитку національної економіки.

Рис. 4. Процес формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів

Професор Ю. М. Мельник відзначав: «у процесі конкретизації інноваційно-інвестиційної інтеграційної стратегії забезпечується внутрішня та зовнішня синхронізація дій у часі. Внутрішня синхронізація стратегії передбачає узгодження в часі реалізації окремих напрямків інноваційного, інвестиційного та інтеграційного процесів між собою, а також формуванням необхідного забезпечення. Зовнішня синхронізація стратегії передбачає узгодження у часі реалізації інноваційно-інвестиційної інтеграційної стратегії зі стратегією розвитку суб'єкта, а також з прогнозованими змінами кон'юнктури макроекономічного середовища» [1].

Інвестиційно-інноваційна інтеграційна стратегія розвитку агропромислового комплексу – це стратегічний документ пріоритетного розвитку суб'єктів агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів, а також джерело акумуляції стратегічної інформації та інструментів управлінського впливу на майбутнє стійке становище та розвиток агропромислового комплексу.

Активна інвестиційно-інноваційна інтеграційна стратегія розвитку агропромислового комплексу забезпечує поетапне зростання результатів господарювання до міжгалузевого рівня капіталовкладень, передбачає формування та впровадження різних інвестиційно-інноваційних проектів, програм тощо. Пасивна стратегія передбачає підтримку незмінного рівня розвитку агропромислового комплексу та призводить до відставання від міжгалузевого рівня, у майбутніх періодах матиме такі ж самі наслідки.

Формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу здійснюється у секторі перетинання взаємних інтересів суб'єктів сільськогосподарської сфери, переробної, промислової та сфери послуг. Стратегічна

можливість формування стратегії залежить від пріоритетної узгодженості взаємних інтересів стейкхолдерів, від уміння бачити інвестиційно-інноваційний об'єкт з пріоритетних позицій та, насамперед, вміти оцінювати його інвестиційну привабливість в умовах глобальних викликів.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, запропонований процес формування інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу в умовах глобальних викликів враховує специфічні особливості функціонування суб'єктів господарювання в ринковому середовищі та здатністю їх вирішувати питання розширення ринків збуту агропромислової продукції або послуг, поліпшення конкурентного середовища на споживчому ринку та врахування стратегічних пріоритетів стейкхолдерів. Стратегія повинна передбачати синтез та семантичне моделювання інвестиційної, інноваційної та інтеграційної складової, які впливають на розвиток агропромислового комплексу з урахуванням системних принципів, параметрів, важелів і методів, що забезпечує вирішення стратегічних завдань в умовах глобальних викликів.

Список літератури

1. Мельник Ю. М. Теоретико-методологічні засади регулювання розвитку промисловості у національній економіці: монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 365 с.
2. Григор'єв Г. С. Теоретико-методологічні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації: монографія. Херсон: Олді-плюс, 2017. 380 с.
3. Радченко О. П. Теоретико-методологічні засади структурно-функціонального забезпечення розвитку АПК: монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 355 с.
4. Побережець О. В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства: монографія. Херсон: Видавництво Грін Д.С., 2016. 500 с.
5. Гураль А. О., Ломачинська І. А. Вплив фінансового розвитку Вишеградської групи на соціально-економічний добробут. *Економіка: реалії часу*. 2017. №6 (34). С. 37-43.
6. Lomachynska I., Babenko V., Yemets O., Yakubovskiy S., Hryhorian R. Impact of the foreign direct investment inflow on the export growth of the Visegrad group countries. *Studies of Applied Economics*. 2020. No 38, 3(1).
7. Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/>
8. Financial Sector. Data. The World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/topic/financial-sector?view=chart>

References

1. Melnyk, Yu. M. (2019). *Teoretyko-metodolohichni zasady rehuliuвання rozvytku promyslovosti u natsionalnii ekonomitsi*. [Theoretical and methodological principles of regulating the development of industry in the national economy]. OLDI-PLIUS. Kherson. Ukraine.
2. Hryhoriev, H. S. (2017). *Teoretyko-metodolohichni zasady derzhavnoho rehuliuвання finansovo-ekonomichnykh protsesiv v umovakh hlobalizatsii*. [Theoretical and methodological ambush of the sovereign regulation of financial and economic processes in the minds of globalization]. OLDI-PLIUS. Kherson. Ukraine.
3. Radchenko, O. P. (2020). *Teoretyko-metodolohichni zasady strukturno-funktsionalnoho zabezpechennia rozvytku APK*. [Theoretical and methodological ambush of the structural and functional securing the development of the agro-industrial complex]. OLDI-PLIUS. Kherson. Ukraine.
4. Poberezhets, O. V. (2016). *Teoretyko-metodolohichni ta praktychni zasady doslidzhennia systemy upravlinnia rezultatamy diialnosti promyslovoho pidpriemstva*. [Theoretical and methodological and practical principles of research of the performance management system of an industrial enterprise]. Vydavnytstvo Hrin D.S. Kherson. Ukraine.
5. Gural, O. A., Lomachinskaya, I. A. (2017). «Effect of financial development of the Visegrad Group on social and economic well-being». *Economics:time realities*. No 6 (34), pp. 37-43.
6. Lomachynska, I., Babenko, V., Yemets, O., Yakubovskiy, S., Hryhorian, R. (2020). Impact of the foreign direct investment inflow on the export growth of the Visegrad group countries. *Studies of Applied Economics*. No 38,3(1).
7. The Heritage Foundation. (2020). Index of Economic Freedom. Available at: <https://www.heritage.org/index/>
8. Financial Sector. Data. The World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/topic/financial-sector?view=chart>

Стаття надійшла до редакції 17.04.2021 р.